

ADQUISICIÓ I DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE I DEL PENSAMENT 50003

FITXA DE L'ASSIGNATURA

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: Adquisició i desenvolupament del llenguatge i del pensament

Titulació: Logopèdia

Tipus d'assignatura: Troncal (X) Obligatòria () Optativa ()

Crèdits ECTS¹: 9

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer els aspectes essencials dels processos psicològics que configuren el pensament humà.
- Descriure els diferents tipus de pensament i les estratègies emprades en solucionar problemes.
- Conèixer i identificar els principals enfocaments teòrics en l'estudi psicològic del llenguatge i del pensament humà.
- Assenyalar les característiques i funcions del llenguatge humà
- Enumerar i distingir les diferents fases en el processament del llenguatge.
- Descriure els diferents tipus de representacions mentals que intervenen en la comprensió i en la producció del llenguatge i del pensament.
- Descriure les principals etapes en les quals s'assoleixen les habilitats lingüístiques i comunicatives.
- Conèixer el desenvolupament del llenguatge a la infantesa, així com els canvis que es produeixen en edats posteriors (edat adulta i vellesa).
- Relacionar el desenvolupament del llenguatge amb altres processos (cognitius i socials)
- Detectar el llenguatge “desviat” en les etapes incials de l'adquisició, de manera que pugui intervenir en el tractament de les diferents alteracions i patologies que es produeixen en l'àmbit de la comunicació i el llenguatge
- Analitzar els corpora de dades lingüístiques de participants de diferents edats per tal d'extreure'n informació per la pràctica professional logopèdica.

III. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR:

- Conèixer els fonaments psicolingüístics i altres processos psicològics que donen suport a les tècniques d'intervenció logopèdica.
- Utilitzar les tècniques i instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades, integrant-les en el conjunt de la informació.

¹ 1 crèdit ECTS= 25 hores (hores de treball a classe + hores de treball autònom)

- Obtenir informació a través de la localització, lectura i discussió de treballs científics relacionats amb la matèria.
- Aprendre els procediments de la metodologia de recerca, tant empírica com observacional i la seva difusió.

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE

Breu descripció de les activitats dutes a terme per tal d'assolir els objectius formatius i les competències.

- a) Estratègies d'Ensenyament-Aprentatge desenvolupades pel professor
 - treball cooperatiu,
 - sessions pràctiques,
 - estudi de casos,
 - desenvolupament de projecte,
 - presentació de material audiovisual,
 - classes magistrals.
- b) Activitats que realitzaran els alumnes
 - Participar en grups de treball,
 - assistència a classe,
 - recerca d'informació,
 - elaboració d'informes,
 - treballs pràctics.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

CONTINGUTS

Bases cognitives pel desenvolupament del llenguatge i del pensament

1. Representació del coneixement: conceptes, esquemes i imatges.
2. Raonament deductiu i raonament inductiu.
3. Resolució de Problemes i presa de decisions.
4. El processament del Llenguatge. Aproximacions metodològiques.
5. Percepció del Llenguatge.
6. Producció del Llenguatge.

Desenvolupament del llenguatge

1. Aproximacions teòriques i metodologia de l'estudi del llenguatge infantil
2. Les bases socials i cognoscitives de la comunicació: el paper de l'entorn social

3. Adquisició habilitats fonològiques, lèxiques, i morfosintàctiques a la infantesa.
4. Adquisició habilitats pragmàtiques, narratives i metalingüístiques a la infantesa i adolescència.
5. Llenguatge a l'edat adulta i vellesa.

BIBLIOGRAFIA

De carácter general

- Banyard, P., Cassells, A., Green, P. Hartland, J., Hayes, N. I Reddy, P. (1991). *Introduction to cognitive processes*. Traducció: *Introducción a los procesos cognitivos*. Barcelona: Ariel, 1995. Aquesta obra descriu els processos psicològics bàsics, amb descripcions tant de Pensament com de Llenguatge.
- Best, J.B. (2001). *Psicología cognitiva*. Madrid: Paraninfo. Igual que el manual anterior, es descriuen els processos psicològics bàsics. Recomanable el capítol 5 sobre llenguatge, i els capítols 10 al 12, sobre pensament.
- Moreno Ríos, S. (2005). *Psicología del desarrollo cognitivo y adquisición del lenguaje*. Biblioteca Nueva: Madrid.
- Vega, M. (1995). *Introducción a la psicología cognitiva*. Madrid: Alianza Psicología.
Aquest manual, que es pot considerar un clàssic dins de la psicologia cognitiva espanyola, descriu els processos psicològics bàsics. Recomanable en especial el capítol 9 sobre pensament.

Bibliografía sobre Pensament

- Ayuso, M. C. (1997). *Razonamiento y racionalidad*. Barcelona: Paidós. Llibre que tracta de forma senzilla els tipus de raonament humà.
- Carretero, M., Almaraz, J. i Fenández-Berrocal, P. (1995). *Razonamiento y comprensión*. Madrid: Paidós.
- Carretero, M i García-Madruga, J. A. (1989). *Lecturas de psicología del pensamiento. Razonamiento, solución de problemas y desarrollo cognitivo*. Madrid: Alianza. Aquest llibre permet a alumne disposar de lectures d' autors rellevants sobre diferents aspectes clau del pensament.
- Fernández-Berrocal, P. i Santamaría, C. (2001) (Eds.). *Manual práctico de psicología del pensamiento*. Barcelona: Ariel. Com el seu nom indica, és un llibre amè que a través d'exercicis pràctics ajuda a comprendre els diferents aspectes del pensament.
- Fernández-Castro, J., Pintanel, M. i Chamarro, A. (2005). *Manual de psicología del pensamiento*. Bellaterra: UAB Servei de publicacions. És un manual recomanat per la part de pensament, està molt ben estructurat i és de fàcil lectura i abasta bona part del contingut que s'imparteix en aquest bloc temàtic.
- Garnham, A. I Oakill, J. (1994). *Thinking and reasoning*. Traducció: *Manual de Psicología del Pensamiento*. Madrid: Paidós, 1996. Obra que tracta de forma àmplia i molt ben estructurada els diferents aspectes implicats en el pensament. Fa un tractament profund desl diferents temes.
- Mayer, E.E. (1986) *Pensamiento, resolución de problemas y cognición*. Barcelona: Paidós. Tracta de forma extensa i molt ben estructurada els diferents aspectes del pensament. Com el

manual de Garham i Oatkill, fa un tractament profund desl diferents temes, però menys actualitzat.

Pozo, J.I. (1989) *Teorias cognitivas del aprendizaje*. Madrid: Morata.

Bibliografía sobre llenguatge

Aguado, G. (1995) *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial. Treball interessant des d'un punt de vista teòric i pràctic, tot i que l'estudi del llenguatge analitzat finalitza als tres anys.

Carreiras, M. (1997). *Descubriendo y procesando el lenguaje*. Madrid: Trotta. El llibre de Carreiras és un assaig ben estructurat sobre la psicologia del llenguatge. Recomanable com a lectura però no com a manual.

Clemente, R. A. (1995) *Desarrollo del lenguaje. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos*. Barcelona: Octaedro. Visió global sobre l'adquisició del llenguatge. Té un caràcter més aplicat que teòric.

Fletcher, P.; Mac Whinney, B. (1995) *The handbook of child language*. Oxford: Blackwell. Manual clàssic en llengua anglesa sobre el desenvolupament del llenguatge. Informació detallada des d'un punt de vista teòric i pràctic.

Garton, A.; Pratt, G. (1991) *Aprendizaje y proceso de alfabetización*. Barcelona: Paidós. Temes de educació. Maule global sobre l'adquisició del llenguatge. És útil perquè abasta gairebé tots els temes del programa, excepte edat adulta i vellesa.

Harley, T.A. (1995) *The Psychology of Language*. Hove (UK): Erlbaum-Taylor and Francis. Manual molt recomanable per aquelles persones que llegeixin en anglès.

Karmiloff, K. & Karmiloff-Smith, A. (2001) *Pathways to language*. Cambridge: Cambridge University Press. Manual de divulgació sobre les primeres etapes del desenvolupament del llenguatge. És molt clar i pedagògic.

Owens, R. E. (2003) *Desarrollo del lenguaje*. Madrid: Pearson/Prentice Hall. Es tracta d'un manual actualitzat. Tot i tractar-se d'una traducció de l'anglès, els capítols dedicats a l'adquisició de la gramàtica i la morfologia s'han fet utilitzant dades de treballs fets amb infants que aprenen el castellà i i també català.

Rondal, J.A. (1990) *La interacción adulto-niño y la construcción del lenguaje*. México: Trillas. Estudi detallat sobre el paper de les interaccions entre el nen i l'adult en el procés d'adquisició del llenguatge.

Serra, M., Serrat, E., Solé, M. R., Bel, A. y Aparici, M. (2000) *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel. Treball actualitzat sobre el desenvolupament del llenguatge. Aporta dades interessants sobre el procés d'evolució del llenguatge oral i sobre les primeres edats referides a les llengües que es parlen en diferents comunitats: castellà, català, gallec i euskera. Aportacions únicament sobre el llenguatge oral.

Valle, F. (1991), *Psicolingüística*. Madrid: Morata. Manual breu que conté molta informació però amb un tractament poc aprofundit.

VI. AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es du a terme mitjançant la realització d'un treball monogràfic, un informe de pràctiques (40% de la nota final en total), i examens parcials (60%).

PLANTILLA DE L'ASSIGNATURA

Temes o blocs temàtics	Competències que es desenvoluparan (del Perfil de Competències de la Titulació)	Metodologies docents d'ensenyament-aprenentatge (incloure activitats presencials i no presencials)	Indicadors de les competències que demostren el seu assoliment.	Procediments d'avaluació i ponderació		Estimació d'hores dedicades a l'assignatura	
				Proced.	Pond.	Professor ²	Alumne ³
Bases cognitives pel desenvolupament del llenguatge Pensament Aspectes conceptuals generals i metodològics. Representació del coneixement: conceptes, esquemes i imatges. Raonament deductiu i raonament inductiu. Resolució de Problemes. Llenguatge La capacitat humana del llenguatge El processament del Llenguatge. Percepció del Llenguatge Producció del Llenguatge Adquisició del llenguatge Aproximacions teòriques i metodologia Bases socials i cognoscitives de la comunicació: el paper de l'entorn social Adquisició habilitats Fonològiques, lèxiques i morfosintàctiques a la infantesa Adquisició habilitats pragmàtiques, narratives, semàntiques i metalingüístiques a la infantesa i adolescència Llenguatge a l'edat Adulta vellesa: Capacitats lingüístiques en general, lexicals i narratives en particular	Conèixer els fonaments psicolingüístics i altres processos psicològics que donen suport a les tècniques d'intervenció logopèdica. Anàlisi i síntesi Presa de decisions Comunicació oral i escrita	Les indicades en el punt IV	Realització de treballs monogràfics Informes de pràctiques Interacció i participació a l'aula Exàmens parcials	Els indicats en el punt VI		Preparació i presència classes: 200 hores Atenció als alumnes: 50 hores Correcció treballs i proves: 60 (total dels 3 professors)	Treball pràctic: 40 hores Estudi i cerca d'informació: 100 hores

² **Hores professors:** Inclou hores presencials a l'aula, preparació de materials, tutories i avaluació dels estudiants.

³ **Hores estudiants:** Inclou hores presencials a l'aula , tutories, treball autònom.

